

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: КУЛТУРА РЕЛИГИЈА – за ученике са лаким оштећењем интелектуалног функционисања

СТРУКА: ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И ТРГОВИНА

ЗАНИМАЊЕ: ТРГОВАЦ

РАЗРЕД: ПРВИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 1 (један)

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 36 часова

ДАТУМ: јул 2026. године

ОПШТИ ЦИЉЕВИ

Усвајање основних знања из области социологије религије, али и социологије (културе) уопште. Ова знања се односе на положај и улогу религије унутар цјелокупне људске културе, однос религије према другим облицима духовне свијести, првобитне облике религиозности те на обичаје мит и митологију.

Повезивање знања из области Културе религија са знањима из других друштвених наука 3.Развијање критичког мишљења, толеранције, културе дијалога.

ТЕМЕ

1.Култура и религија

2. Мит и митологија

3. Првобитни облици религиозности

4. Пројекат

Оквирни број часова за реализацију тема није дефинисан. Наставник ће приликом планирања и програмирања наставних садржаја, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме, потреба струке и занимања, и сл, одредити број часова потребан за њихову реализацију у оквиру теме. Теме чине обавезни дио Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа њихове реализације.

ИСХОДИ

1. Тема: Култура религија

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
Ученик је способан да: - објасни појам култура у пуном смислу ријечи; - разликује материјалну и духовну културу; - наведе примјере материјалне и духовне културе; - дефинише појам симбол; - изведе закључак о важност симбола у развоју културе; - схвати положај и улогу религије у оквиру културе (религија као дио културе); - дефинише појам обичаја; - наведе примјере обичаја (сакралних и секуларних); - уочи однос обичаји–традиција; - објасни обичајне, моралне и правне норме; - повеже наведене норме са религијским заједницама; - дефинише науку о човјеку; - наброји и појасни основна антрополошка одређења човјека; - бјасни људске потребе (примарне/биолошке и секундарне/ друштвене, духовне потребе); - уочи разлику између стварних и наметнутих потреба; - објасни појам вриједности и схвати значај формирања/његовања (одржавања), како	Ученик је способан да: - аргументује став о важности културе за човјека и друштво; - критички просуђује став савременог друштва о важности истинских достигнућа материјалне и духовне културе; - анализира све чешће присуство квазикултуре; - критички се односи према квазикултури; - илуструје симболичко и несимболичко; понашање; - идентификује улогу човјека при стварању симбола (културе) и њиховом тумачењу; - разликује Вјеронауку од Културе религија, као научног погледа на религију (социологија религије); - пореди обичајне, моралне и правне норме; - демонстрира важност и улогу наведених норми у друштву; - илуструје улогу норми у религијским заједницама; - аргументовано дискутује о различитим одређењима појма човјек, која су понудили различити мислиоци; - анализира стварне и наметнуте потребе, - критички тумачи обрасце културе који доминирају у савременом друштву;	Ученик је способан да: Ученик који прође програм Културе религија склонији је одбацивању предрсуда. Моралне и друге вриједности представљају важну црту његове личности. Код ученика је наглашена потреба за равноправношћу, правдом, слободом и другим вриједностима. Схвата важност заједнице и културе и жели да их унаприједи. Препознаје проблеме у друштву (материјализам, потрошачко друштво, кич и шунд, отуђеност, нетолеранција...) и активно учествује у њиховом отклањању. Емпатичан је, толерантан и солидаран. Склон је договарању (зна радити у тиму), аргументовању ставова и спремнији је на компромис.

индивидуалних, тако и система општих друштвених и културних вриједности (слобода, правда, равноправност, образовање, толеранција...), - објасни појмове митологија, религија, наука, умјетност, филозофија; - пореди (наводи сличности и разлике) митологију и религију, умјетност и религију, филозофију и религију, науку и религију; - наброји облике религиозности (првобитни облици, политеизам и монотеизам); - укратко објасни сваки од наведених облика религиозности; - опише контекст у оквиру којег се јављају првобитне религије; - објасни (различиту) позицију и улогу религије током људске историје; - објасни појмове вјера, религија, празновјерје; - објасни појмове теизам, деизам, агностицизам и атеизам; - наведе примјере теизма, деизма, агностицизма и атеизма.	- анализира облике духовне свијести (филозофија, митологија, религија, умјетност и наука); - утврђује значај наведених облика духовне свијести како за човјека тако и за цјелокупно друштво; - разликује првобитне облике религиозности, политеизам и монотеизам; - идентификује улогу религије током људске историје (личну, колективну, политичку...); - уочи и упореди положај религије у различитим периодима људске историје (антички, средњовјековни период, нововјековни и савремено доба...), али и под утицајем различитих политичких режима (нпр. комунизам); - критички се одреди према злоупотреби религије у различите сврхе; - аргументовано дискутује о појмовима вјера, религија, празновјерје; - пореди теизам, деизам, агностицизам и атеизам; - идентификује предрасуде у схватању наведених појмова,	
--	--	--

2. Тема: Мит и митологија

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
Ученик је способан да: - дефинише појам мит, легенда и митологија; - објасни настанак и развој мита; - препозна и опише најчешћи садржај митских прича; - наброји најпознатије свјетске митологије; - објасни појмове демитологизација и ремитологизација (одумирање старих и појава нових/урбаних митова); - објасни основне појмове и карактеристике грчкоримске митологије; - наведе најважније грчко-римске богове, митска бића и хероје, те да објасни њихову симболику; - објасни основне појмове и карактеристике словенске митологије; - наведе најважније словенске богове, митска бића и хероје, те да објасни њихову симболику; - објасни основне појмове и карактеристике јеврејско-хришћанске митологије.	Ученик је способан да: - повеже мит и развој филозофске мисли и књижевних дјела; - илуструје примјере ремитологизације (урбани митови и легенде) у доба савремене технологије; - критички се одреди према демитологизацији и ремитологизацији; - тумачи један од слободно изабраних митова из грчко-римске митологије (нпр. Хомерске и орфичке митове о стварању свијета); - тумачи један од слободно изабраних митова из словенске митологије (нпр. стварање свијета); - пореди словенску и грчко-римску митологију, - тумачи један од слободно изабраних митова из јеврејскохришћанске митологије (нпр. стварање свијета); - пореди ове са претходно наученим садржајима из грчкоримске и словенске митологије.	Ученик је способан да: Ученик који прође програм Културе религија склонији је одбацивању предруда. Моралне и друге вриједности представљају важну црту његове личности. Код ученика је наглашена потреба за равноправношћу, правдом, слободом и другим вриједностима. Схвата важност заједнице и културе и жели да их унаприједи. Препознаје проблеме у друштву и активно учествује у њиховом отклањању. Емпатичан је, толерантан и солидаран. Склон је договарању (зна радити у тиму), аргументовању ставова и спремнији је на компромис.

--	--	--

3. Тема: Првобитни облици религиозности

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
Ученик је способан да: - дефинише појмове религија и магија; - објасни поријекло и функцију магије; - наведе и објасни врсте магије; - објасни сличности и разлике између религије и магије; - објасни појам табу; - наведе примјере различитих табуа (религијских и других); - објасни појам тотем; - наведе различите примјере тотемизма кроз историју; - објасни појам анимизам; - наведе примјере анимизма; - објасни појам натураizam; - наведе примјере натураизма; - објасни појам фетишизам, - наведе примјере фетишизма, - објасни појам обред (ритуал); - наведе примјере обреда; - објасни појам култ; - наведе примјере светих (сакралних) и свакодневних (секуларних) ритуала.	Ученик је способан да: - анализира услове у којима су се магија и религија јављале и доминирале; - објективно (без предрасуда) сагледа религију и магију; - пореди различите културе; - уочава специфичности различитих култура; - примјеђује везу између табуа и тотема; - развија приповједачке и презентаторске способности; - подржава иницијативе које промовишу поштовање различитости; - пореди анимизам, натураizam, фетишизам и тотемизам у различитим културама; - примјеђује специфичности конкретних култура као предуслов за развој неког од наведених облика религиозности; - уочи везу између првобитних облика религиозности, политеистичких и монотеистичких религија и митологије; - уочи сличности и разлике између обреда (ритуала) и култа; - истражује, бира најважније податке; - припреми презентацију и презентују задату тему; - развија приповједачке и презентаторске способности.	Ученик је способан да: Ученик који прође програм Културе религија склонији је одбацивању предрасуда. Моралне и друге вриједности представљају важну црту његове личности. Код ученика је наглашена потреба за равноправношћу, правдом, слободом и другим вриједностима. Схвата важност заједнице и културе и жели да их унаприједи. Препознаје проблеме у друштву и активно учествује у њиховом отклањању. Емпатичан је, толерантан и солидаран. Склон је договарању (зна радити у тиму), аргументовању ставова и спремији је на компромис.

4. Тема: Пројекат

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
Ученик је способан да: - наведе основне податке о одабраној теми; - објасни непознате појмове; - наведе адекватне примјере.	Ученик је способан да: - одабере и протумачи неки од најзначајнијих или, по њиховом мишљењу, најљепших митова одабране митологије уколико су се одлучили за истраживање митологије или обичај уколико су се одлучили за истраживање обичаја; - припреми и презентује садржај истраживања, водећи рачуна о томе да јасно и концизно представи релевантне податаке за дату тему (нпр. да наведе најзначајнија божанства и легендарне хероје одабране митологије, те опише њихову улогу; одреди основне елементе, поријекло и значење одређених обичаја); - селекује релеванте информације и уобличи их у презентацију; - развија приповједачке и презентаторске способности.	Ученик је способан да: Ученик који прође програм Културе религија склонији је одбацивању предрсуда. Моралне и друге вриједности представљају важну црту његове личности. Код ученика је наглашена потреба за равноправношћу, правдом, слободом и другим вриједностима. Схвата важност заједнице и културе и жели да их унаприједи. Препознаје проблеме у друштву и активно учествује у њиховом отклањању. Емпатичан је, толерантан и солидаран. Склон је договарању (зна радити у тиму), аргументовању ставова и спремнији је на компромис.

ОЦЈЕЊИВАЊЕ

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.

ИНТЕГРАЦИЈА**ИЗВОРИ**

1. Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске
2. Друга стручна литература и приручници